

GOL KOMMUNE
Gamlevegen 4
3550 GOL

Oslo, 26.06.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/6695

Saksbehandler:
Maria Hedenstad

Vedtak i klagesak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Gol tettbebyggelse – Gol kommune

Vi viser til klage fra Gol kommune datert 22. februar 2023, på Statsforvalteren i Oslo og Viken sitt vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Gol tettbebyggelse i Gol kommune. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet 5. juli 2023.

Vedtak

Miljødirektoratet tar klagen delvis til følge og gjør følgende endringer:

1. Kravet til rensing av BOF₅ og KOF_{Cr} i tillatelsens punkt 3.2.3 endres til forurensningsforskriftens minimumskrav slik det er definert i forurensningsforskriften i § 14-2 første ledd, bokstav b.
2. Kravet til prøvetaking for total-fosfor, BOF₅, KOF_{Cr} og total-nitrogen i tillatelsens punkt 3.2.3 endres. Det skal tas 24 ukeblandprøver og/eller 36 døgnblandprøver, herunder
 - Total fosfor: 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver per år
 - Biologisk oksygenforbruk (BOF₅): 36 døgnblandprøver per år. Minst 29 av 36 døgnblandprøver må overholde krav.
 - Kjemisk oksygenforbruk (KOF_{Cr}): 36 døgnblandprøver per år. Minst 29 av 36 døgnblandprøver må overholde krav.
 - Total nitrogen: 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver per år.
3. Vi opphever vilkåret om å utrede behovet for nitrogenfjerning i tillatelsens kapittel 12.

Vedtaket er fattet etter forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Vedtaket er endelig. Dere kan ikke klage på det jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vi ber Statsforvalteren om å endre tillatelsen i tråd med vårt vedtak.

Bakgrunn for saken

Gol kommune søkte 27. mars 2020 om endring av utslippstillatelsen for Gol avløpsrenseanlegg, med utslipp av inntil 13 080 pe BOF₅ i 2040 og med forurensningsforskriftens minstekrav til rensing av avløpsvann for BOF₅ og KOFCR til følsomt område. Gol renseanlegg har i dag mekanisk/kjemisk rensing, men anlegget skal oppgraderes til å også ha biologisk rensing av det kommunale avløpsvannet. Gol renseanlegg er det eneste renseanlegget i Gol tettbebyggelse.

I perioden fra Gol kommune sendte inn søknaden og frem til Statsforvalteren mottok endelig søknad datert 13. juni 2022, startet kommunen bygging av nytt avløpsrenseanlegg.

Statsforvalteren fattet 9. januar 2023 vedtak om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Gol tettbebyggelse i Gol kommune. Gol kommune fikk tillatelse til omsøkt utslipp med skjærpede vilkår.

Gol kommune klaget på Statsforvalterens vedtak 22. februar 2023. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet 5. juli 2023.

Den 11. juli 2023 sendte Gol kommune kommentarer til Statsforvalterens oversendelse av klagen til Miljødirektoratet. Den 4. september 2023 sendte Statsforvalteren over sine merknader til kommunes kommentarer.

I forbindelse med Statsforvalterens forurensningstilsyn ved Gol avløpsrenseanlegg i 2018, ble det avdekket at Gol kommune var i brudd med kravet om sekundærrensing i forurensningsforskriften § 14-6 andre ledd. For å etterkomme kravet vedtok kommunen ombygging av Gol avløpsrenseanlegg. Kommunen søkte om dispensasjon fra sekundærrensekravet i brev datert 24. mai 2019. Denne søknaden er behandlet som en del av utslippstillatelsen av 9. januar 2023.

Statsforvalteren har underveis i saksbehandlingsprosessen avholdt møter med kommunen der de har varslet strengere rensekrav. I forbindelse med deres orientering om Statsforvalterens saksbehandling og varsel om saksbehandlingsgebyr i brev datert 25. november 2021, gjorde Statsforvalteren det klart at de ville fortsette saksbehandlingen når de hadde mottatt tilstrekkelige opplysninger og om en forventet saksbehandlingstid på 4-6 måneder. Statsforvalteren har flere ganger anmodet om ytterligere opplysninger.

Før Statsforvalteren fattet vedtak om tillatelse i saken, fikk kommunen anledning til å kommentere vilkårene i tillatelsen, og det ble gjennomført et møte for gjennomgang av vilkårene. Statsforvalteren justerte delvis enkelte av vilkårene i tråd med kommunens kommentarer.

Klagers argumenter

Klager påklager følgende vilkår i tillatelsen:

1. Strengere krav til utslipp av organisk stoff, herunder
 - Minst 75 % renseeffekt for BOF₅ eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 25 mg O₂/l.

- Minst 80 % renseseffekt for KO_{FCR} eller at utslippskonsentrasjonene ikke overstiger 125 mg O_2/l .

Klager mener forskriftens minimumskrav til sekundærrensing skal gjelde for Gol renseanlegg, fordi resultater fra resipientovervåkning i 2022 viser svært god tilstand i elva oppstrøms Gol renseanlegg og god tilstand nedstrøms renseanlegget. En oppgradering til biologisk rensetrinn vil i seg selv gi en bedre tilstand i resipienten uten at det er nødvendig å øke kravet til 75 % BOF_5 og 80 % KO_{FCR} . Selv om anlegget kan klare en rensegrad på 90 og 92 % for henholdsvis BOF_5 og KO_{FCR} i 2040, er det ikke rimelig å overføre denne forventede rensegraden til krav til døgnblandprøver slik det er gjort i tillatelsen. Klager viser til formuleringen i vedtaket om at *"Kommunen har selv oppgitt i søknaden at det forventes en rensegrad på 92 % for BOF_5 og 90 % i 2040, og Statsforvalteren har satt rensekravene basert på dette"*. Klager mener det tidligere er kommunisert en vesensforskjell mellom a) krav basert på årlig middelerverdi og krav basert på overholdelse av døgnblandprøver, og b) forventet rensegrad og garantert rensegrad.

Avløpsvannet til Gol renseanlegg har høye konsentrasjoner som følge av separatsystem med relativt lite innlekking og påslipp fra Nortura Gol. Høye innløpskonsentrasjoner i avløpsvannet innebærer at der konsentrasjonskravet ikke overholdes, vil prosentkravet være avgjørende. En skjerpning her vil slå annerledes ut for Gol renseanlegg enn andre anlegg med tynt eller svært tynt innløpsvann.

I vedtaket om tillatelse står det at *"Sentralt er også hvilken teknologi man har tilgjengelig for å i størst mulig grad unngå den forurensning som avløpssektoren kan medføre"*. Klager mener denne begrunnelsen ville vært relevant ved en utslippstillatelse gitt før bygging av anlegget, ikke etter. Klager viser til deres opprinnelige innvending mot prosentkravene hvor tidspunkt for utslippstillatelsen er vesentlig. I realiteten handler ikke dette om valg av teknologi, men dimensjonering av valgt teknologi. Å legge til grunn beste tilgjengelige teknologi er ikke en relevant begrunnelse i en tillatelse gitt etter at anlegget er ferdig. Klager mener kommunen ikke har hatt anledning til å planlegge prosjektet med strengere rensekraav fordi denne informasjonen ikke ble forelagt dem før kort tid etter første innsendte søknad.

Klager påpeker at kravene i seg selv ikke er urimelige eller vanskelig å overholde på generelt grunnlag. Dersom kravene hadde vært kjent tidligere i prosjektet, ville disse vært hensyntatt ved kontrahering av prosesser og konsekvenser for dimensjonering og utforming av anlegget ville kommet frem. Det biologiske rensetrinnet, som primært bestemmer renseseffekten av organisk stoff, er ferdigbygget og kan ikke endres. Renseresultatene vil derfor være ut fra belastningssituasjonen og dimensjoneringskriteriene, uavhengig av hvilke krav som pålegges anlegget i utslippstillatelsen. Konsekvensen av strengere krav i utslippstillatelsen enn forventet, innebærer kun økt risiko for kommunen med hensyn til kravoverholdelse, uten at kommunen har mulighet til å gjøre risikoreduserende tiltak knyttet til strengere krav.

2. Strengere krav til prøvetaking, herunder krav om 72 døgnblandprøver per år.

Klager ber om at kravet til prøvetaking reduseres til minimumskravet i forskriften, da de må øke bemanningen for å tilfredsstille kravet om 72 døgnblandprøver. Antall timer for oppfølging av det nye prøvetakingsprogrammet vil være betydelig, og etter kommunens oppfatning vil det være

hensiktsmessig at en eventuell økt ressursinnsats på området benyttes til andre driftsoppgaver enn et mer omfattende prøvetakingsopplegg.

Klager mener bedre kartlegging av tilførsler og utslipp håndteres best ved et prøvetakingsprogram i regi av anlegget, uten at analysene trenger å være akkrediterte. Anlegget tar i dag daglige KOF analyser på innløp og utløp for å få bedre oversikt over både tilførsler til anlegget og som del av driftsoppfølging.

3. Krav om at det skal gjennomføres en utredning av behovet for innføring av nitrogenfjerning i Gol tettbebyggelse.

Klager mener krav om utredning av behov for nitrogenfjerning bør være et felles ansvar for alle kommuner med utslipp til de aktuelle resipientene og at det bør komme frem av utslippstillatelsen for Gol kommune. Klager mener at kravet slik det står i tillatelsen, gir Gol kommune et selvstendig ansvar for å utrede konsekvenser av den samlede belastningen av nitrogenutslipp til Hallingdalselva, Drammenselva/Drammensfjorden og Oslofjorden.

Statsforvalterens merknader

Vi viser til Statsforvalterens vurderinger av klagers anførsler i oversendelsesbrevet datert 12. april 2023.

Statsforvalteren mener vedtaket bør endres på ett punkt og anbefaler at kravet til prøvetaking endres til 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver i året.

Miljødirektoratets vurderinger

Klageinteresse og klagefrist

Klager har rettslig klageinteresse jf. forvaltningsloven § 28. Klagen er fremsatt innen utløpet av klagefristen jf. forvaltningsloven § 29.

Lovgrunnlaget

Miljødirektoratet er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Klagen gjelder tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkår, skal den legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved avgjørelsen. Forurensningsmyndigheten skal også vurdere om kravene i vannforskriften er til hinder for at det kan gis tillatelse.

Vurdering av om vannforskriften er til hinder for tiltaket

Det følger av vannforskriften § 4 at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Det er fastslått i praksis fra EU-domstolen knyttet til vanddirektivet at disse forpliktelsene utgjør en skranke for hva myndighetene kan tillate i enkeltsaker. Forurensningsmyndigheten må på bakgrunn av dette vurdere om omsøkt forurensende

virksomhet/tiltak kan føre til at oppnåelsen av vannforskriftens miljømål vanskeliggjøres eller at tilstanden i vannforekomsten forringes.

Gol avløpsrensaneanlegg har utslipp til Hallingdalselva (Vann-Nett ID: 012-3149-R). I Vann-Nett er Hallingdalselva definert som en middels til stor kalkfattig elv. Vannforekomsten er i middels grad påvirket av diffus avrenning fra spredt avløp, og i liten grad påvirket av punktutslipp fra Gol avløpsrensaneanlegg. Elven er karakterisert som sterkt modifisert (SMVF) som følge av påvirkning fra vannkraft. Elva har god økologisk tilstand med svært god tilstand for totalt fosfor, påvekstlger og fisk. Tilstanden for totalnitrogen og eutrofiindeks for bunndyr er god. Kjemisk tilstand er ikke klassifisert.

Vi legger disse resultatene til grunn, og vurderer at utslippet av kommunalt avløpsvann fra Gol tettbebyggelse ikke vil vanskeliggjøre oppnåelsen av vannforskriftens miljømål eller føre til forringelse av den økologiske tilstanden i de lokale vannforekomstene. Miljødirektoratets konklusjon er derfor at hensynet til vannforskriften er ivaretatt.

Gol tettbebyggelse ligger i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Det er slått fast at Oslofjorden lider av eutrofi og er svært sårbar for tilførsler av næringssalter. Et viktig tiltak for å bedre tilstanden i fjorden er derfor å redusere tilførslene av nitrogen fra kommunalt avløpsvann i hele nedbørsfeltet. Etter dagens avløpsdirektiv, utløser tilstanden i Oslofjorden en plikt for norske myndigheter til å stille krav om nitrogenfjerning for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser større enn 10 000 pe. Se vår vurdering av "utredning av behovet for nitrogenfjerning" på side 8 og 9.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking etter naturmangfoldloven

Ved vurderingen av om tillatelse etter forurensningsloven skal gis skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer, og det skal fremgå av avgjørelsen hvordan prinsippene er vurdert, jf. naturmangfoldloven § 7.

Miljødirektoratet vurderer at kravet til kunnskapsgrunnlag i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt på bakgrunn av miljøundersøkelsene og naturmangfold som er registrert i offentlige database. I henhold til Miljødirektoratets database Naturbase (2022), er det ikke registrert viktige naturtyper i tilknytning til utslippspunktet. Det er imidlertid registrert en rekke arter av nasjonal forvaltningsinteresse i elva, blant annet storspove og vipe. Det er ikke registrert edelkreps eller elvemusling i vassdraget. Gol kommune viser i søknadsdokumentene til at det finnes ørret og gjedde i Hallingdalselva opp til Gol, samt at det også finnes noen mindre bestander av andre fiskeslag. I nevnte søknad viser kommunen til at det ikke er påvist elvemusling i Hallingdalselva. Videre viser kommunen til at undersøkelser av påvekstlger nedstrøms utslippspunktet viser «svært god» økologisk tilstand.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til anvendelse dersom det er usikkerhet om effekter på naturmangfoldet og mistanke om at utslippet kan medføre vesentlig eller alvorlig skade på truet/viktig naturmangfold. Framskrivningene/ fortynningsberegningene i søknaden fra Gol kommune, viser at det omsøkte utslippet forventes å ha begrenset påvirkning på konsentrasjonene av næringssalter og organisk stoff i resipienten. Miljødirektoratet vurderer derfor at det er liten risiko for at utslippet fra Gol avløpsanlegg vil påvirke naturmiljøet i Hallingdalselva i vesentlig grad. Vilkår om overvåking kan i noen tilfeller redusere risikoen for skade og dermed betydning av føre-var-prinsippet i en konkret sak. Statsforvalteren har i

tillatelsen til Gol kommune, satt krav om å overvåke etter vannforskriften og forurensningsforskriften. Miljødirektoratet vurderer dermed at før-var-prinsippet i nml. § 9 ikke er til hinder for at det gis tillatelse i denne saken.

Basert på kunnskap om tilstand i resipientene og registrerte påvirkninger i Vann-nett og Vannmiljø, vurderer Miljødirektoratet at det er liten sannsynlighet for at det aktuelle naturmangfoldet i Hallingdalselva påvirkes av andre tiltal eller påvirkningsfaktorer jf. nml § 10, men utredningsrapporten for ytre Oslofjord slår fast at tilførslene av nitrogen til Oslofjorden må sees på som et regionalt problem, slik at det generelle nivået av nitrogen i fjorden må reduseres. Se vår vurdering av "krav om utredning av behovet for nitrogenfjerning" på side 8 og 9.

Vår vurdering av klagers anførsler

Rensekrav for BOF₅ og KOF_{CR}

Statsforvalterens grunnlag for å skjerpe rensekravene for organisk stoff baserer seg hovedsakelig på hvilken renseseffekt kommunen har oppgitt at de forventer å oppnå, samt hva som kan forventes ved bruk av beste tilgjengelige teknikker. Statsforvalteren har vektlagt at det ikke skulle gis tillatelse til å forurense mer enn nødvendig, med visshet om at renseanlegget var i stand til å klare en rensegrad på 90 % og 92 % for henholdsvis BOF₅ og KOF_{CR}. Statsforvalteren mener avgjørelsen underbygges av Miljødirektoratets avgjørelse i klagesak om klage på utslippstillatelse datert 24. november 2015 for Sindre renseanlegg i Ål kommune. Miljødirektoratet opprettholdt krav om at årlig middelerdi for renseseffekt av fosfor skulle være minst 93 % og uttalte at *"en virksomhet som forurenser har en generell plikt til å redusere forurensningen så langt som mulig, innen rimelige økonomiske rammer. Kravet til 90 % fosforfjerning i forurensningsforskriftens § 14-2 c er et minimumskrav og skal ikke tolkes som en absolutt målsetting"*. Statsforvalteren viser også til en annen klagesak datert 23. mars 2019 som gjaldt fastsatte støykrav i utslippstillatelse for Statskraft Tofte As, hvor Miljødirektoratet uttalte at i en *«utslippstillatelse etter forurensningsloven settes utslippsgrenser etter hva som er mulig å oppnå med dagens teknikker for å beskytte miljøet fra skade og ulempe»*.

Forurensningslovens utgangspunkt er at forurensning er uønsket og forbudt og at man skal begrense forurensning så mye som mulig. Det er et viktig prinsipp at loven skal hindre at forurensning oppstår og arbeide for at det oppnås en miljøkvalitet som er tilfredsstillende ut ifra et kost/nytte perspektiv. I de to klagesakene Statsforvalteren viser til, lå det kost/nytte vurderinger til grunn for å kreve strengere rensekrav for fosfor, og strenge støykrav til en virksomhet for å begrense ulemper for naboer. Vi mener derfor avgjørelsene i disse to klagesakene ikke direkte kan overføres til denne saken.

Gol kommune påpeker i denne saken at det biologiske rensetrinnet som primært bestemmer renseseffekten av organisk stoff, er ferdigbygget og ikke kan endres. Hensikten med å etablere et biologisk rensetrinn var å lukke et avvik på overholdelse av sekundærrensekravet etter et tilsyn fra Statsforvalteren i 2018. Et biologisk rensetrinn slik Gol kommune har etablert, vil bidra til at forskriftens sekundærrensekrav blir overholdt, med en rensegrad på 70 % BOF₅ og 75 % KOF_{CR}. Dette er i tråd med Miljødirektoratets føringer om viktigheten av at sekundærrensekravet blir overholdt som vi understreket i brev til Statsforvalteren datert 20. august 2019. Gol renseanlegg vil kunne oppnå bedre fjerning av biologisk nedbrytbart organisk stoff som er løst i vannet, og organiske partikler, enn det som kan oppnås i det kjemiske renseanlegget.

Spørsmålet i denne saken er derfor om miljønyttene er så store at de overstiger kostnadene det har for kommunen å bygge om anlegget slik at det kan dimensjoneres for en rensegrad på 90 % og 92 % for henholdsvis BOF₅ og KOF_{CR}.

Miljødirektoratet kan ikke se at det foreligger grunnlag for å stille strengere rensekrav for BOF₅ og KOF_{CR} i denne saken enn minimumskravet i forurensningsforskriften. Det er gjennomført overvåking i Hallingdalsvassdraget siden 1999, og det er en gjennomgående trend at avløpsanleggene i liten grad påvirker resipientene. Generelt er vannkvaliteten meget god. Hallingdalselva har god økologisk tilstand med svært god tilstand for totalt fosfor, påvekstalg og fisk. Tilstanden for totalnitrogen og eutrofiindeks for bunndyr er god. Framskrivningene/fortynningsberegningene i søknaden til Gol kommune viser at det omsøkte utslippet forventes å ha begrenset påvirkning på konsentrasjonene av næringssalter og organisk stoff i resipienten. Av søknaden fremkommer det at oppgraderingen av anlegget med biologisk rensetrinn for å overholde sekundærrensekravet, vil ha en positiv påvirkning på utslipp av både BOF₅ og KOF_{CR}. Disse reduseres med henholdsvis 71 og 55 % eks. overløpsutslipp og 69 og 52 % inkludert overløpsutslipp, sammenlignet med dagens situasjon. Dette tilsier at utslippet av organisk stoff i liten grad vil påvirke vannmiljøet negativt eller ha uheldige virkninger på det biologiske mangfoldet i resipienten.

Vi støtter Statsforvalteren i at det i en søknadsprosess skal legges vekt på beste tilgjengelige teknikker, men i dette tilfellet mener vi det må vektlegges at anlegget nylig er bygget for å etterkomme et avvik på overholdelse av sekundærrensekravet. Det er etter vår vurdering en uforholdsmessig kostnad i forhold til miljøgevinst at kommunen etter kort tid skal bygge om anlegget for å oppfylle strengere rensekrav til BOF₅ og KOF_{CR}.

På denne bakgrunn opphever vi vilkår om strengere rensekrav for BOF₅ og KOF_{CR} og mener Gol kommune skal ha forskriftens minimumskrav til rensing av BOF₅ og KOF_{CR}.

Krav til prøvetaking av total fosfor (Tot-P), BOF₅, KOF_{CR} og total nitrogen (Tot-N)

Det følger av forurensningsforskriften kap.14 at det skal tas representative prøver av avløpsvannet og forskriften fastsetter standardkrav for prøvetaking. Dette er minimumskrav og statsforvalteren kan fastsette strengere krav til prøvetaking dersom minimumskravene ikke er tilstrekkelige for å sikre representativitet i prøvetakingen. At prøvetakingen skal være representativ betyr at den skal fange opp varierende belastning gjennom året, inkludert belastning i maksuke da utslippet er størst. Samtidig må kostnaden ved å etterkomme kravet om flere prøver enn forskriftens minimumskrav kunne veies opp mot økt miljønytte.

Statsforvalteren stiller strengere vilkår om prøvetaking for å sikre at utslippet i maksuke blir fanget opp og at prøvetakingen er representativ for avløpsvannet. Egenkontrollrapportene for Gol avløpsanlegg viser at maksuke varierer. Noen år er maksuke registrert på høsten, men det er også år hvor maksuke er registrert i januar-februar og i april. I tillegg begrunner Statsforvalteren kravet til prøvetaking med at det vil bidra til å gi et bedre bilde på nitrogenutslippene fra Gol avløpsrenseanlegg, noe som vil være nyttig i forbindelse med gjennomføring av utredningen av behovet for innføring av nitrogenrensing i Gol tettbebyggelse.

I oversendelsesbrevet datert 5. juli 2023, skriver Statsforvalteren at etter en ny gjennomgang av saken og ny informasjon om kostnadene forbundet med skjerpede krav til prøvetaking, er de enige med kommunen i at kravet om 36 døgnblandprøver eller 72 ukeblandprøver fremstår

uforholdsmessig basert på kostnadsanslag fra en annen kommune. Statsforvalteren vurderer at 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver i året vil gi et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag, og at det er mer forholdsmessig med tanke på kost/nytte.

I behandlingen av klagesaken, har vi fått oppgitt at en kommune har estimert at en økning fra 12 til 72 døgnblandprøver vil koste anslagsvis 2-2,5 millioner kroner ekstra/år som følge av at alle prøvene må være akkrediterte. Gol kommune har ikke estimert hvor mye en økning vil koste dem, men fordi økningen i kostnader i stor grad skyldes at prøvene skal være akkrediterte, mener vi estimatet er overførbart til andre kommuner. Vi mener at dette er en uforholdsmessig stor økning i kostnader for et utslipp på denne størrelsen med mindre det er særskilt gode grunner til å kreve det pga. store variasjoner i avløpsvannets sammensetning og egenskaper.

Både kommunen og Statsforvalteren har redegjort for at det særlig har vært variasjoner i påslippet fra Nortura Gol som har ført til betydelig variasjon i avløpsvannets sammensetning. Ved revisjon av tillatelsen til Nortura Gol, har Statsforvalteren imidlertid stilt krav¹ som skal sikre mer stabil belastning av påslippet til Gol renseanlegg.

Vi støtter derfor Statsforvalterens vurdering om 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver. Dette er en prøvfrekvens som ivaretar behovet for økt representativitet slik at man kan oppnå en større sikkerhet om belastningen i maksuke.

Miljødirektoratet mener derfor Gol kommune skal ha følgende krav til prøvetaking:

- Total fosfor: 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver per år
- Biologisk oksygenforbruk (BOF5): 36 døgnblandprøver per år. Minst 29 av 36 døgnblandprøver må overholde krav.
- Kjemisk oksygenforbruk (KOFcr): 36 døgnblandprøver per år. Minst 29 av 36 døgnblandprøver må overholde krav.
- Total nitrogen: 24 ukeblandprøver eller 36 døgnblandprøver per år.

Kravet om akkreditert prøvetaking nedfelt i forurensningsforskriften § 14-11 er innført nettopp for å sikre at prøvetakingen holder god nok kvalitet. Akkrediterte analyser har liten verdi dersom ikke prøvetakingen blir gjort på en god og etterrettelig måte. Å sikre god kvalitet på dokumentasjonen som viser om et avløpsanlegg overholder rensekravene eller ikke, er viktig fordi dokumentasjonen skal gi grunnlag for videre oppfølging av anleggene og rapportering til EU. Vi opprettholder derfor krav om akkreditert prøvetaking.

Utredning av behovet for nitrogenfjerning

Klagers anførsel retter seg hovedsakelig mot at tillatelsen gir Gol kommune et selvstendig ansvar for å utrede konsekvenser av den samlede belastningen av nitrogenutslipp til Hallingdalselva, Drammenselva/Drammensfjorden og Oslofjorden. Som Statsforvalteren påpeker, må et samarbeid initieres av kommunen selv. Statsforvalteren kan ikke pålegge kommunene å samarbeide. Statsforvalteren har imidlertid stilt utredningskrav eller gitt pålegg om å utrede behovet for nitrogenfjerning til andre kommuner som også har utslipp til Hallingdalselva.

¹ Nortura får ikke lenger tillatelse til å slippe ut avrenning fra gjødselkjeller, pressaft eller konsentrert saltlake til avløpsnett og maksimalt døgnutslipp for BOF5 reduseres fra 370 til 250 kg/døgn. Videre skal avløpet fordrøyes.

Miljødirektoratet vurderer at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne si at Oslofjorden lider av eutrofi, og at kommunalt avløp er en vesentlig bidragsyter til dette. Vi opphever derfor vilkåret om å utrede behovet for nitrogenfjerning.

Utredningsrapporten for ytre Oslofjord slår fast at tilførslene av nitrogen må sees på som et regionalt problem, slik at det generelle nivået av nitrogen i fjorden må reduseres. Et viktig tiltak for å bedre tilstanden i Oslofjorden er å redusere tilførslene av nitrogen til Oslofjorden fra kommunalt avløpsvann i Oslofjordens nedbørsfelt.

Med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget klassifiseres Oslofjorden som nitrogenfølsom etter avløpsregelverket, noe som etter dagens avløpsdirektiv utløser en plikt for norske myndigheter til å stille krav om nitrogenfjerning for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelser over 10 000 BOF₅ pe. Dette gjelder også i nedbørsfeltet til slike resipienter. Miljødirektoratet mener derfor at Gol kommune, på bakgrunn av sin lokalisering og omsøkte ramme, omfattes av kriteriene for å få krav om nitrogenfjerning, og at Gol kommune skulle fått krav om nitrogenfjerning i tillatelsen de fikk i 2023.

Miljødirektoratet kan ikke stille vilkår om nitrogenfjerning i klagesaksavgjørelsen. Det vil være en omgjøring til skade for klager, jf. forvaltningsloven § 34 tredje ledd. Vi ville heller ikke hatt grunnlag for å gjøre det nå fordi et krav om nitrogenfjerning vil utløse vesentlige endringer av avløpsrensaneanlegget. Det er derfor et behov for at kommunen utreder hvordan nitrogenfjerning for det kommunale avløpsvannet fra Gol tettbebyggelse, kan løses. Videre må kommunen utrede kostnadene ved dette, og vurdere kostnader opp mot nytteeffekt av hhv. 70 og 80 % renseeffekt for nitrogen.

Vi ber Statsforvalteren om å gi Gol kommune et pålegg om å utrede nitrogenfjerning i tråd med føringene gitt over, og som erstatning for vilkåret om å utrede behov for nitrogenfjerning. Resultatet av pålegget om å utrede nitrogenfjerning skal være en del av grunnlaget for å endre tillatelsen, og må derfor foreligge i god tid i forkant. Kommunen må være forberedt på at Statsforvalteren snarlig vil vedta endring av tillatelsen, med virkning fra ti år siden forrige revisjon.

Med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget for Oslofjorden der det er slått fast at det er behov for å redusere tilførslene av nitrogen fra kommunalt avløpsvann fra hele nedbørsfeltet, opphever Miljødirektoratet kravet om å utrede behovet for nitrogenfjerning.

Vi vil for øvrig minne om at tilstanden i Oslofjorden er alvorlig og at det haster med gjennomføring av tiltak. For å stimulere til raskest mulig bedring av tilstanden i Oslofjorden, har Regjeringen etablert en tilskuddsordning. Dere kan lese mer om ordningen på Miljødirektoratets nettside.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Signe Nåmdal
avdelingsdirektør

Cecilie Kristiansen
seksjonsleder

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325

1502

MOSS